

Täysistunto

Tiistai 5.10.2021 klo 13.59—17.12

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 141/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle lakiesityksen tupakkalain muuttamisesta. Esitys toteuttaa osaltaan hallitusohjelmaa, jonka mukaan vähennetään riippuvuuksia ja jatketaan määrätietoista työtä tupakoinnin vähentämiseksi.

Tupakkalain tavoitteena on lain 1 §:n mukaan ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. No, miten tähän tavoitteeseen sitten päästään? Yksi tärkeimmistä keinoista on lainsäädäntö ja esimerkiksi nyt kyseessä olevan tupakkalain päivittäminen. Lakiesityksen valmistelun tukena on käytetty ehdotuksia, joita sosiaali- ja terveysministeriön asettama tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämisryhmä esitti mietinnössään vuonna 2018, siis edeltävällä hallituskaudella. Uuden työryhmän on tarkoitus aloittaa vuonna 22, ja työryhmän olisi nyt tarkasteltava sitä, ovatko esityksessä ehdotetut toimet olleet riittäviä tupakkalain tavoitteiden saavuttamiseksi.

Esityksen keskeisin ehdotus on se, että tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden ja täyttösäiliöiden vähittäismyyntipakkaukset yhdenmukaistettaisiin: toisin sanoen ne eivät saisi olla merkinnöiltään tai muulta ulkoasultaan erottuvia muiden vastaavien tuotteiden pakkauksista eikä niiden avulla saisi edistää tuotteiden myyntiä. Pakkausten lisäksi yhdenmukaistettaisiin myös esimerkiksi savukkeiden ulkoasu.

Kansainvälisten tutkimusten mukaan pakkausten yhdenmukaistaminen vähentää tuotteen houkuttelevuutta, ja ehdotusten tavoitteena on etenkin se, että nuoret eivät aloittaisi tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden käyttämistä. Voidaan sanoa, että yhdenmukaistaminen on jo valtavirtaa maailman tupakkapolitiikassa, sillä vastaava sääntely on voimassa jo yli 20 maassa.

Voimassa olevan tupakkalain mukaan kuluttajille ei saa myydä tai muutoin luovuttaa savuketta tai kääretupakkaa, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku, kuten esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

mentoli, suklaa tai vanilja. Esityksessä kiellettäisiin jatkossa myös tuotteet, jotka on tarkoitettu saamaan tupakkatuotteelle aikaan tunnusomainen tuoksu tai maku.

Esitys laajentaisi edelleen savuttomia ympäristöjä, sillä tupakointi kiellettäisiin leikkikentillä ja yleisillä uimarannoilla. Näitä ulkotiloja käyttävät esimerkiksi lapset ja nuoret, ja tarkoituksena onkin suojella erityisesti heitä passiiviselta tupakoinnilta, tupakointiin liittyvältä mallioppimiselta sekä myrkyllisiltä tupakantumpeilta. Yleisiä uimarantoja koskeva tupakointikielto on tärkeä myös vesistöjen suojelemiseksi.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan myös, että Valvira perisi vuotuisen valvontamaksun tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden valmistajilta ja maahantuojilta. Sääntely koskisi sellaisia tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita, joiden myyntimäärät pitää ilmoittaa Valviralle, ja valvontamaksu määräytyisi tuotteiden myyntimäärien perusteella. Muutoksella turvattaisiin valvonnan ja valvonnan ohjauksen riittävät voimavarat. Lisäksi esityksessä kiellettäisiin tupakkatuotteiden kuumentamiseen tarkoitettujen tupakkavälineiden esilläpito.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 22 alusta lähtien, mutta siihen liittyy useita siirtymäsäännöksiä. Pakkausten yhdenmukaistamista koskeva sääntely tulisi voimaan riittävän ajan kuluessa eli vuoden 23 alusta.

Suomessa sekä aikuisten että nuorten tupakointi on vähentynyt selvästi. Tämä on hyvä uutinen. Esimerkiksi tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan tupakkatuotteiden käyttö on vähentynyt entisestään kaikilla kouluasteilla. Vuosituhannen vaihteesta lähtien nuorten tupakointi on puolittunut ja aikuisten tupakointi vähentynyt kolmanneksella. Positiivisesta kehityksestä huolimatta olemme edelleen kansanterveydellisen ongelman edessä, ja työtä tupakoinnin vähentämiseksi tulee jatkaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mattila.

15.13 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen tupakkalainsäädäntö on tuottanut tulosta, kun tuloksia mitataan tupakoitsijoiden määrällä. Tupakointi on selvästi vähentynyt vuosikymmenien aikana. Kysyessäni eräältä tupakkayhtiön asiamieheltä, kuinka moni heidän yhtiönsä työntekijöistä tupakoi, vastaus oli, että ei juuri kukaan. Meistä jotkut muistavat vielä ajan, kun työpaikoilla sai polttaa sisätiloissa. Työhuoneet saattoivat olla kuin savukaminoita, kun ovi aukaistiin. Tästä seurannutta kehitystä oli se, että työpaikoille ilmestyivät tupakkahuoneet. Seuraavaksi tupakoitsijat häädettiin pihalle ja vähitellen näkymättömiin. Tupakoinnista on tullut liki katoava käyttäytymisen tapa, ja hyvä niin. Ne, jotka ovat onnistuneet lopettamaan, laskevat sen varmasti elämänsä parhaimpien saavutusten joukkoon. Liian moni edelleen sairastuu tupakoinnin vaikutuksesta, ja vakavimmat muodot johtavat tuskalliseen kuolemaan. Kukaan ei kadu sitä, ettei ole aloittanut tupakointia, mutta moni tupakoitsija katu aloittamistaan.

Käsillä oleva hallituksen esitys toteuttaa pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jossa pyritään vähentämään riippuvuuksia ja jatketaan määrätietoista työtä tupakoinnin vähentämiseksi. Valmistelun tukena on käytetty ylihallituskautisia ehdotuksia, joita sosiaali- ja terveysministeriön asettama tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämissuoryhmä esitti mietinnössään vuonna 2018. Esityksen merkittävimpiä muutoksia nykytilaan olisi, että Suomessa otettaisiin käyttöön niin sanottu plain packaging, eli tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistaminen. Käytännössä muutos tarkoittaisi sitä, että tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden ja täyttösäili-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

öiden vähittäismyyntipakkaukset eivät saisi merkinnöiltään tai muulta ulkoasultaan erottua muiden vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkauksista. Tupakka-askeista poistuisivat muun muassa bränditunnukset ja logot. Lisäksi savukkeiden täyttösäiliöiden ja nikotiininesteen ulkoasu yhdenmukaistettaisiin lailla. Pakkausten ja tuotteiden ulkoasua koskevista teknisistä yksityiskohdista säädettäisiin asetuksella.

Muutoksilla pyritään vähentämään tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden ja niiden vähittäismyyntipakkausten houkuttelevuutta ja estettäisiin käyttämästä pakkauksia markkinoinnissa. Erityisenä tavoitteena on vaikuttaa siihen, etteivät nuoret alkaisi käyttää tupakkatuotteita tai vastaavia tuotteita. Historiasta löytyvät tietyn tupakkayhtiön mainoskuvat ilta-aurinkoon ratsastavista lännenmiehistä tai silokasvoisista mallikaunottarista, jotka loivat mielikuvia tupakoinnista tavoiteltavana ja viehättävyyttä lisäävänä ominaisuutena.

Pidän hallituksen esitystä perusajatukseltaan hyvänä, mutta syntykö epäsuhtaa sitten muiden henkilön terveydelle haitallisten asioiden välille? Oikeudenmukainen jatko tämän kaltaiselle lainsäädännölle olisi, että myös alkoholia sisältävät tuotteet pakattaisiin tulevaisuudessa yhdenmukaisiin plain packaging -pakkauksiin. Ennustan isoa huutoa siinä vaiheessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

15.16 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Anteeksi, puhemies, mistä nappulasta piti painaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Siinä vasemmalla puolella, vieressä, pari sekuntia, vähän pidempään.

Vaikka kuin painan...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Laskekaa hitaasti kolmeen ja... Eipä lähde. Tulkaa tänne pönttöön puhumaan, niin saatte puhua pidempäänkin. [Ben Zyskowicz: Mutta ei ole pakko!]

No minäpä tulen. — Kokeillaas uudelleen. [Toinen edustaja auttaa mikrofonin avaamisessa] — Kiitos kollegalle!

No niin, arvoisa puhemies! Kansanterveydellisestä ja samalla myös kansantaloudellisesta näkökulmasta on tärkeää pyrkiä edelleenkin vähentämään tupakointia. Onneksi tupakointi on kyllä vähentynyt, ja se on hyvä uutinen. Kuten tiedämme, tupakasta aiheutuvat sairaudet aiheuttavat erittäin paljon esimerkiksi terveydenhuollon kustannuksia. Vaikka todella tupakointi on vähentynyt, niin vuosittain tupakan aiheuttamiin sairauksiin kuolee Suomessa edelleenkin yli 4 000 henkilöä. Erityisen tärkeää on toimia niin, etteivät nuoret aloittaisi lainkaan tupakointia tai tupakkatuotteiden käyttöä. Tutkimusten mukaan pakkausten yhdenmukaistaminen vähentää tuotteen houkuttelevuutta, ja siksi tämä lakiesitys on järkevä. Monessa maassa on jo vastaavanlainen lainsäädäntö käytössä, ja se on osoittautunut tehokkaaksi. Lisäksi tarkoitus on kieltää tupakkatuotteiden maustaminen makuaineiden avulla hyvänmakuisiksi. Tunnusomaisia tuoksua ja makuja sisältävät tupakkatuotteet nimittäin mielletään houkuttelevimmiksi ja vähemmän haitallisiksi kuin muut tupakkatuotteet, ja siksi maku- ja tuoksuaineiden kieltäminen on erittäin perusteltua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Puhemies! Lakiesityksessä esitetään myös tupakoinnin kieltämistä leikkikentillä ja yleisillä uimarannoilla. Savuttomien ympäristöjen lisääminen on erittäin kannatettavaa, sillä jokaisella tulee olla oikeus savuttomaan ympäristöön, ja samalla myös roskaaminen ja ympäristöhaitat vähenevät. Tupakantumpit ovat yleisin uimarannoilla löydetty muoviroska, ja ne kulkeutuvat helposti myöskin vesistöihin. Oikeuden savuttomaan ympäristöön tulee olla myös tupakkalain jatkokehittämisessä tärkeää, ja siksi esimerkiksi parveketupakoinnin tai rivitalossa pihalla tapahtuvan tupakoinnin kieltämistä tulisi helpottaa.

Lopuksi, puhemies: Myös tupakoinnin lopettamista on tuettava. Hengitysliitto onkin ehdottanut, että tupakkatuotepakkauksiin tulisi niin sanottu Stumppi-neuvontapuhelinnumero henkilökohtaisen tuen saamiseksi siinä tilanteessa, kun henkilö haluaa lopettaa tupakoinnin, niin että hänellä olisi helposti saatavilla se tuki, joka voisi häntä siinä tilanteessa auttaa ja ohjata. Tämän neuvonnan tulisi olla maksutonta ja valtakunnallisesti saatavaa. Mielestäni tämä on erittäin hyvä ehdotus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ledamot Ollikainen.

15.19 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Förslaget om ändring av tobakslagen är en del av regeringsprogrammet om att minska beroendet av rusmedel i vårt land. Glädjande nog har ju tobaksrökningen minskat markant under de 40 senaste åren, och det här är naturligtvis en väldigt bra sak med tanke på till exempel de sjukdomar som tobaksrökningen förorsakar, men det finns ändå en allt större skillnad befolkningsgrupper emellan då det gäller tobaksrökningen. Forskningen visar att tobaksrökning bland annat orsakar mer hälsoproblem hos lågt utbildade än högt utbildade, och det är oroväckande att hälsoproblemen koncentreras endast till vissa grupper.

Enligt förslaget ska förpackningar förenhetligas och en övervakningsavgift för importörer införas. Det ska även bli förbjudet att röka vid offentliga lekplatser och simstränder, och det här är ju en väldigt bra sak, vilket också kollegan här nämnde för en stund sedan.

On todella hieno asia, että tupakointi on vähentynyt merkittävästi Suomessa viime vuosikymmenten aikana, mutta käsittelyssä oleva esitys herättää kuitenkin muutamia kysymyksiä. Tässä esityksessä ei esimerkiksi mainita merkittävästi haittojen vähentämistä, ja laki ei huomioi tuotteiden käyttäjille aiheutuvaa haittaa.

Viime vuosien aikana kuumennettavan tupakan ja sähkö tupakan käyttö on yleistynyt. On havaittavissa, että suomalaiset käyttäjät vaihtavat mielellään perinteisen tupakan terveellisempään vaihtoehtoon, varsinkin kun askel tupakoinnin lopettamiseen voi olla monelle liian suuri. Koska esimerkiksi kuumennettavaa tupakkaa on saatavilla naapurimaissa Ruotsissa ja Virossa mutta ei meillä, tästä uhkaa tulla jopa uusi nuuska. Tiedetään jo vallan hyvin, että nuuskan käyttö on kasvanut räjähdysmäisesti sen jälkeen, kun se kiellettiin EU-jäsenyyden myötä. Aineet ovat siis täällä, mutta verotulot menevät muualle, naapurimaihin. Toivon, että tätä asiaa seurataan ja huomioidaan jatkossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Zyskowicz.

15.21 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies, arvoiset kansanedustajat! Tulin tänne pönttöön jo siitäkin syystä, että en ole varma, osaanko avata tuon paikalle tulleen mikrofoniin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Arvoisa ministeri, on erittäin hyvä, että tällainen tupakkalain muutos on tuotu tänne eduskuntaan. Tässä on muutoksia, joita on kauan jo kaivattu. Näistä tärkeimpiä ovat nämä tunnuksettomat tupakkarasiat, joiden tunnusten merkitystä esimerkiksi edustaja Mattila omassa puheenvuorossaan hyvin avasi. Sillä, että nämä tehdään tunnuksettomiksi, ymmärtääkseni tehokkaasti estetään se, että nuorten piirissä joku tupakkamerkki muuttuisi hyvin muodikkaaksi tuotteeksi ja sen vuoksi nuoret sitten kokisivat velvollisuudekseen sitä tupakkaa kokeilla. Hyvä on myös esitys siitä, että leikkikentillä kielletään tupakointi. Totta kai kaikki järkevät ihmiset pidättäytyvät tupakoinnista jo tänä päivänä lasten leikkien vieressä, mutta hyvä, että tämä nyt kielletään, niin ei tule turhia riitoja tuolla hiekkalaatikoilla.

Yksi tärkeä asia tästä puuttuu, ja se on parveketupakoinnin kieltämisen helpottaminen. Tätä esitti muun muassa tämä tupakkapolitiikkatyöryhmä ja, kuten hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, tätä on myös esitetty lausuntokierroksella. Tämä olisi tärkeä asia. Nykyisinhän asuinyhteisössä voidaan kieltää tupakointi — siis asukkaiden parvekkeella, nyt en puhu yhteisistä parvekkeista — mutta kieltäminen on tehty äärettömän byrokraattiseksi ja hankalaksi, ja se näkyy myös siinä, miten vähän näitä kieltoja on asetettu. Nykyisin ensin pitää toimittaa tieto tämmöisen kiellon esille tulemisesta yhtiökokouksessa kaikille asukkaille ja kaikille omistajille. Sen jälkeen luonnollisesti yhtiökokouksessa pitää tehdä päätös, mutta sen jälkeen pitää tehdä hakemus kunnalle tämmöisen kiellon asettamisesta. Tähän kunnalle tehtävään hakemukseen on liitettävä erilaisia pohjapiirroksia ja ilmeisesti pöytäkirjaotteita ja muita liitteitä, ja tästä päätöksestä pitää kunnalle maksaa. Kuntahan sitten tietysti pyytää lisäselvityksiä ja sitten pitää niitä toimittaa ja maksaa lisää. Tämähän on aivan järjetön byrokraattinen menettely.

Tätä menettelyä tulisi ehdottomasti yksinkertaistaa siten, että asuinyhteisön yhtiökokouksessa voidaan päättää, että meidän yhtiössämme parvekkeilla ei tupakoida. Tässä on kyse tämmöisestä intressivertailusta: Onko tärkeämpää, että se tupakoitsija saa tupakoida siinä parvekkeellaan, vai onko tärkeämpää, että naapuriparvekkeen asukas voi nukkua lastaan, vauvaansa siinä parvekkeella, nauttia aamukahvinsa parvekkeella ilman, että joutuu kärsimään naapurin tupakoinnista? Minun mielestäni on ihan selvää, että meidän pitää asettua niiden puolelle, jotka eivät halua tästä tupakansavusta kärsiä.

Tämän asian käsittely valtioneuvostossa, enkä nyt mitenkään moiti istuvaa hallitusta, on kyllä ollut kovin pitkäpiimäistä. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa käy ilmi, niin nytkin oikeusministeriö on tehnyt asunto-osakeyhtiölain uudistuksesta jonkun tämmöisen pohjajamuston ja sitä nyt käsitellään ja tämä asia on siinä yhteydessä esillä. No, tässähän ei ole kyse pelkästään asunto-osakeyhtiöistä, vaan yleensä asuinyhteisöistä. Poikkeuksena tietysti olisivat sellaiset asuinyhteisöt, jossa yksi osakas ja hänen parvekkeensa on ihan omassa talossa eikä hänen tupakointinsa näin ollen ketään häiritsisi.

Nyt vetoan sosiaali- ja terveystieteiden valio- ja terveysvaliokuntaan, kun näen, että täällä on arvovaltaisia valiokunnan jäseniä paikalla: muuttakaa hallituksen esitystä niin, että tässä yhteydessä helpotetaan parveketupakoinnin kieltämistä asuinyhteisöissä siten, että yhtiökokouksen enemmistöllä tekemä päätös riittää. Jos me jäämme odottamaan näitä herrojen kiireitä, niin ne ovat kovin hitaita tässä asiassa. Tästä on vuosikausia jo puhuttu. Eli sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta: muuttakaa tupakkalakia tai yleensä lainsäädäntöä siten, että asuinyhteisöissä yhtiökokouksen enemmistöpäätöksellä voidaan kieltää tupakointi sen yhteisön parvekkeilla.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiinnitän vielä huomiota verotukseen. Hallitus korottaa tun-
tuvasti tupakkaveroa, ja hyvä niin, mutta edelleen on tilaa. Itse olisin valmis tuplaamaan tupakkaveron. Se ei tietystikään tuplasi sen tuottoa, joka tällä hetkellä taitaa olla jo 1,1 mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

jardia euroa vuodessa — Helsingin Sanomat tarkistaa. Mutta vaikka tuotto ei tuplaantuisi tupakkaveroa tuplaamalla, niin olen täysin vakuuttunut, että tupakkaveron ankara kiristäminen on paras tapa estää nuoria aloittamasta tupakointia. Eihän yleensä kukaan aikuisena aloita, vaan nuorena aloitetaan ja aikuisina ei päästä irti. Jos tupakkaveroon tehdään šokikorotus, niin yhä harvempi nuori aloittaa, ja se olisi hyvä asia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

15.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Olin tosiaankin tänään salissa harjoittelemassa tätä mikrofonin käynnistämistä, ja näyttihän se nyt vihdoin viimein sujuvan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hyvin sujuu.

[Eduskunnasta: Hyvä puheenvuoro!] — Tässäkö puheenvuoro, selvä, kiitoksia. En mene tuonne pönttöön kuitenkaan puhumaan.

Aloitimme tämän päivän yhdestä addiktiosta eli peliriippuvuudesta. Jatkamme toisesta addiktiosta eli tupakasta eli tupakkariippuvuudesta, nikotiiniriippuvuudesta. On monesti todettu, monet lääkärit ovat todenneet, että jos maailmassa olisi joku nautintoaine voitu jättää keksimättä, jos he saisivat valita, mikä se olisi, niin sen pitäisi olla tupakka — poikkeuksellisen kriittinen, ongelmallinen kansalaisten terveyden kannalta, ennen kaikkea terveydenhuollon kannalta. Tässä omassa esityksessään myöskin hallitus viittaa siihen, että kyllä, tupakkaverolla on tietty tulovaikutus, mutta todellisuudessa ne kansanterveydelliset haitat ovat huomattavasti suurempi rasite myöskin taloudellisessa mielessä, puhumattakaan inhimillisen toiminnan ja elämän kannalta, kuin se pieni hyöty, mikä saadaan esimerkiksi tupakkaveron kautta. Siinä mielessä tämä ratkaisu, josta edustaja Zyskowicz puhui, että voitaisiin veroa nostaa, ei sinänsä ole ratkaisu. Te ette sitä esittäneetkään sen vuoksi, että sillä tuloja saisi valtion kassaan, vaan siinä suhteessa, että se voisi olla lisäeste sille, että tupakointia rajoitettaisiin ennen kaikkea nuorten keskuudessa.

Pidän erittäin viisaana sitä, miten hallitus on nyt lähtenyt listauksessaan monentyyppisesti rajaamaan, rajaamaan, rajaamaan sitä, että houkuttavuus tupakoinnille ennen kaikkea nuorille olisi vähäisempi. Kyllä me sen tiedämme, että hyvin pitkälle mainostaminen on visuaalista toimintaa. Se ei ole järkeen vetoamista, vaan tunteisiin ja visuaalisuuteen. Ja tässä suhteessa se, että tältä tuotteelta poistetaan ikään kuin se visuaalinen ilme, jossa voitaisiin erottautua joistakin toisista vastaavista tuotteista, on ihan oikeaan osunut lähtökohta. Jopa se sisältökin pyritään makujen ja muiden osalta samankaltaistamaan niin, että tämä möinen kilpailullinen elementti tästä häviäisi kokonaan, eli tupakkateollisuus ei pääse eri lajikkeilla kilpailemaan toistensa kanssa, ja tässä suhteessa myöskin tämä mainonta olisi rajoittunutta. Pidän tätä erittäin, erittäin hyvänä lähestymistapana.

Edustaja Zyskowicz omassa puheenvuorossaan toi esille tämän parveketupakoinnin. Jostain syystä olisin taipuvainen olemaan hänen kanssaan samaa mieltä — joissain kysymyksissä me olemme eri mieltäkin tässä salissa olleet. Nyt tässä asiassa ehdottomasti, edustaja Zyskowicz, kannustaisin pohtimaan myöskin sitä vaihtoehtoa, että asunto-osakeyhtiöissä, taloyhtiöissä voitaisiin päättää enemmistöllä se, että jos siellä selkeästi on haittavaikutuksia, niin se voitaisiin estää. Tuntuu jopa, että se enemmistö päätöksensä tässä ei ole tarpeen; melkein riittäisi, että joku kokee sen hyvin voimakkaasti rasitteelliseksi, sen pitäisi olla riittävä tekijä, että tämä häiriötekijä naapurustossa pitäisi pystyä poistamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Tässä on aidosti kysymys tuotteesta, joka pitäisi karsia pois meidän käyttölistoiltaamme. [Mauri Peltokangas: Mites kossu?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

15.31 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tänään taitaa olla tällainen ”kielletään kaikki” -päivä. Ensin meillä oli pelaaminen ja nyt tupakka, mutta alkoholia en vielä listalla nähnyt, [Kimmo Kiljunen: Kyllä me ehditään puhua siitäkin!] mutta keskustelua käydään laidasta laitaan.

Tätä kieltoa, mitä liittyy tähän ja niihin tavoitteisiin, että meillä on savuton Suomi 2030, on helppo tukea. Erityisesti se, mitä tässä lakiehdotuksessa on koskien esimerkiksi juuri leikkikenttiä ja uimarantoja, on erittäin kannatettava kirjaus. Yksi asia, mitä kuitenkin ministeriltä tiedustelin, on tietysti tämä asenneilmapiiriin puuttuminen vielä vahvemmin. Kun näkee vanhemman — on se sitten leikkikentällä tai työntämässä lastenrattaita — tupakka suussa, niin millä me saamme Suomeen vielä enemmän sellaista ilmapiiriä, että erityisesti silloin, kun lasten kanssa ollaan tekemisessä, se tupakka ei ole suussa tai kädessä? Eli emme me pysty puuttumaan ainoastaan lailla siihen, vaan kyllä se vaatii myös sitä asennetta ja asennekasvatusta, ja sitä varmasti on kouluissa tehty, mutta enemmän meillä pitää olla sitä asennekasvatusta ehkä sitten aikuisväestölle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

15.32 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Se on äärettömän hienoa, että tupakanpolto on vähentynyt, ja olen siitä enemmän kuin tyytyväinen. Itsekin välissä jopa seitsemän vuotta olin polttamatta, ja olen todella iloinen, että puolet omista lapsistani ei ole tupakoinut koskaan. Mutta jos rehellisiä ollaan, niin tällaisilla lakiehdotuksilla me tehdään kyllä itsemme kansan keskuudessa naurettaviksi. Sillä, että tupakan mainonta on loppunut aikoinaan ja valistus on kasvanut älyttömästi ynnä muuta, on ollut iso merkitys, mutta esimerkiksi ne piiloon pistämiset, kun niihin ei pystytä mainonnalla kuitenkaan vaikuttamaan, ovat jo olleet sillä tasolla, että sillä ei ole kauheasti mitään merkitystä ollut.

Ja se, mikä ihmetyttää aika paljon tässä koko jutussa, on niin sanotusti tämä makujuttu ynnä muu. Jos on kukaan, kuka poltti, niin tietää, millä tavalla mentolitupakan jälkeen sinne kauppojen leipomohyllyihin tulivat ensin ne tuotteet, mistä ne maut saadaan sinne, ja toinen puoli on se, että esanssejahan tullaan saamaan loputtomiin, ja tässä tulee käymään jopa niin, että tietty porukka siirtyy sätkiin — niin kuin edellisellä kerralla, kun mentiin mentolitupakkaan, niin alkuun useita ja useita minunkin kavereistani siirtyi sätkiin — ja se ei ole minun mielestäni kyllä millään tavalla hyvä suuntaus, että sen maun takia, mikä sitten tehdään keinotekoisesti sinne, porukka rupeaa niin sanotusti siirtymään sätkänpoltta-jiksi. Ne eivät kuitenkaan rehellisesti sanottuna ole missään nimessä parempi suuntaus.

Sitten toinen juttu on tämä, mikä oli silloin aikoinaan, kun sähkötupakat tulivat markkinoille. Itselleni — käytännössä katsoen 15-vuotiaasta asti polttaneena, sen seitsemän vuotta välissä ollut polttamatta — äärettömän hyvä idea oli heti siinä nähdä se, että minullakin ystäväpiirissä on äärettömän paljon heitä, jotka ovat jättäneet tupakan pois ja käyttävät tällä hetkellä sähkötupakkaa. Nyt tässä säännöksessä kuitenkin tehdään niin, että tämä on käytännössä katsoen yhtä vaarallista eikä haluta tätä sähkötupakkasysteemiä tukea. En ole nähnyt tilastoja siitä, kuinka paljon tänä päivänä nuoret ovat aloittaneet sähkötupakan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

kanssa, että onko tässä porttiteoriaa ollenkaan. Täytyy sanoa, että henkilökohtaisesti en ole törmännyt kertaakaan sellaiseen, että olisi alkanut polttamaan sähkötupakkaa ja hypännyt siitä sitten normaalitupakkaan. Eli tässä ei minun mielestäni sitäkään vaaraa pitäisi olla, jollei sitten ole joitain tilastoja, mitä meikäläinen ei ole tämän osalta nähnyt. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Essayah.

15.35 Sari Essayah kd: No niin, näin se onnistui.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Kiljusen kanssa olen aivan samaa mieltä siitä, että jos joku nautintoaine olisi saanut maailmassa jäädä keksimättä, niin varmasti tuo tupakka. Kyllä sen terveydelliset haitat ovat mittavat.

Ja olen kyllä vähän toista mieltä edustaja Laakson kanssa nimenomaisesti näistä erilaisista mausteaineista. Kyllä ne omalta osaltaan ovat sitä tupakoinnin houkuttelevuutta lisäämässä. Ja sähkötupakasta sen verran, vaikka se ei tämän lain aiheena nyt olekaan, että sähkötupakan pitkäaikaisista vaikutuksista meillä ei vielä ole tarpeeksi paljon näyttöä, ja siinä mielessä sille ajatukselle, mitä on yritetty markkinoida, että se olisi jotenkin vähemmän vaarallinen kuin tavallinen tupakka, ei ole kyllä olemassa mitään tieteellisiä perusteluja.

Tässä lakiesityksessä ei puututa nyt hinnoitteluun vaan ehkä pikemminkin tähän niin sanottuun kasvatukselliseen otteeseen. Kun ajatellaan sitä, että meillä nuo tupakkatuotteet saivat roikkua vuosia kassojen läheisyydessä, voisi sanoa, siinä paikassa, jossa jokainen kaupassa kävijä varmasti ne silmiinsä sai, on tietenkin tärkeää, että ne ovat nyt poissa silmistä, ja toisaalta sitten tämän visuaalisen ilmeen poistaminen ja nämä erilaiset tautikuvatkin toivon mukaisesti pistävät niitä vähän miettimään, jotka vielä tupakoivat.

Edustaja Zyskowicz toi tässä hyvin esille tämän asunto-osakeyhtiöitten ongelmatiikan. On erittäin vaikea saada aikaiseksi näitä parveketupakoinnin kieltoja, koska se vaatii paitsi yksimielisyyttä yhtiökokouksissa myöskin sitten vielä hakemusta kunnille elikkä tästä tulee monenlaista ongelmaa ja byrokratiaa. Hyvä, että tämä hiekkalaatikkokiello nyt tässä on, koska kyllähän se on myöskin hyvinkin tällainen signaali näille lapsille, jotka siellä hiekkalaatikolla ovat leikkimässä, kun ja jos vanhemmat siinä ympärillä polttavat.

Arvoisa puhemies! Vielä yhden asian tupakasta toisin esille. Muistan, että takavuosina oli sellainen, olikohan se amerikkalainen tutkimus, jossa todettiin, että jos nuoren pystyy pitämään erossa tupakanpoltosta koko hänen nuoruusaikansa, niin että hän ei teini-iässä lähde polttamaan tupakkaa, niin on erittäin epätodennäköistä, että tämä nuori alkaisi käyttämään huumeita. Elikkä tavallaan tehokkain tapa estää se, että nuori menisi mukaan huumekokeiluihin, on se, että hänet pitää erossa tupakasta elikkä että hän ei aloittaisi tupakanpolttoa. Tässä tietysti joku nyt sanoo, että no, tämäkin on näitä porttiteorioita, mutta toisaalta kun tietää sitten, mitä kautta useimmat huumekokeilunsa aloittavat, niin kyllä tämä tuntuu aika pätevältä ja ajatuskulultaan loogiselta. Siinäkin mielessä ajateltuna kyllähän tupakka on näistä nautintoaineista [Puhemies koputtaa] sellainen, joka todellakin olisi saanut jäädä ihmiskunnalta käyttöön ottamatta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, tätä aihetta varten tässä kohdalla varatut 30 minuuttia on täytetty, mutta koska ministeri pyysi vastauspuheenvuoron ja halusi vielä puhua 4 minuuttia ja joutui poistumaan hetkeksi, niin jatketaan sen aikaa puhujalistalla. — Edustaja Kinnunen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

15.39 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tupakkalain muutos on perusteltu, tupakointi on terveydelle erittäin haitallista. Tupakoitsijan lisäksi myös lähellä olevat ihmiset kärsivät savusta, erityisesti lapset. Tupakointi uimarannoilla ja leikkikentillä on tarpeen kieltää. On myös hyvä, että tuotteet ovat pois silmistä. Savuton ympäristö laajenee. Kukaan ei ole katunut sitä, että ei ole aloittanut tupakointia. Sen sijaan moni katu tupakoinnin jatkamista. Todennäköisyys sille, että jossakin kohden sairaudet iskevät, on suuri. Rahaakin kuluu paljon.

Toimin siihen aikaan sisäoppilaitoksen rehtorina, kun tupakkalain tiukennus astui voimaan kesken lukuvuoden. Alku oli haastava. Sain kuitenkin vuosien varrella seurata, että tupakointi väheni merkittävästi nuorison keskuudessa. Suomi on edennyt järjestelmällisesti kohti savuttomuutta. Erittäin merkittävänä asiana tupakoinnin vähenemisessä on ollut sen imagon muuttuminen. Muistan lapsuudesta, kuinka yleistä tupakointi oli. Tupakkaa poltettiin melkein missä vain. Aikaisemmin nuorten keskuudessa tupakointi oli hyväksyttävää ja siistiä. Nyt näin ei enää ole. Savuttomuus on nosteessa. Kansan valistaminen, asennekasvatus ja tiukentuneet lait ovat tuottaneet pikkuhiljaa hyvää hedelmää. Laajennetaan raittiuden aate myös muihin riippuvuuksiin.

Arvoisa puhemies! Meidän tulisi vähentää kaikenlaista kielteistä riippuvuutta kansamme keskuudessa. Edellä puhuimme peliriippuvaisten auttamisesta. Toivon, että seuraava askel olisi alkoholin käytön vähentäminen. [Mauri Peltokangas: Ajaako keskusta kieltolaakia?] Suhtaudutaan myös siihen yhtä kiihottomasti [Puhemies koputtaa] ja yksituumaisesti. Olen edustaja Mattilan kanssa samaa mieltä siitä, että myös alkoholien etiketit voisi jatkossa peittää. Jatketaan myös huumeidenvastaista työtä. Rakennetaan yhdessä raitista ja riippuvuuksista vapaata Suomea.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Saramo.

15.42 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Nuoret, uudet sukupolvet polttavat tupakkaa paljon vähemmän kuin meidän sukupolvemme polttivat, sama pätee alkoholiin. On huomattu, että kiellot ja valistus eivät ole tässä kyllä juurikaan vaikuttaneet, vaan se, että nämä asiat eivät ole cooleja, siistejä, vaan enemmänkin noloja, ja se on se, joka oikeasti toimii. Vääränlainen valistus ja vääränlaiset kiellot saattavat toimia jopa päinvastoin tässä asiassa.

Tupakoinnista aiheutuu terveysvaikutuksia sekä tupakoitsijalle että sivullisille, ja erityisesti tietysti sivullisia on aina suojattava, mutta kieltoihin liittyy myös perusoikeuskysymyksiä. Kiellot pitää punnita niin, että ne ovat täsmällisiä, oikeasuhtaisia ja hyväksyttäviä. Vaikkapa esimerkiksi meillä Vantaan Kuusijärvellä on selvää, että siellä valtavan tiiviissä ihmismassassa tupakoinnin pitää olla kiellettyä, ja niin se on aina ollutkin kiellettyä tai ainakin jo hyvin pitkään. Mutta pitääkö se kieltää lailla kaikissa semmoisissa tilanteissa, joissa ollaan lähellä rantaa, jossa voisi uida? Mikä on se tarkkarajaisuus ja mikä tässä on se paikka, missä pitäisi käyttää lakia ja missä pitäisi käyttää tervettä järkeä ja paikallisia sääntöjä ja määräyksiä? Näitä kysymyksiä on hyvä pohtia, ettei turhaa lailla säädellä sellaisia asioita, jotka kannattaa säädellä jossain muualla.

Mutta pidän hyvänä, että erityisesti sivullisia suojataan, ja en usko, että tupakoitsijat itse kaipaavat holhoamista, mutta toki pidän hyvin positiivisena sitä, että yleisesti yhteiskunnassa tupakointi on vähemmän hyväksyttävää kuin se on ennen ollut. — Nyt ministeri tulee leikin paikalle. Päätän tähän. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Peltokangas, ja sen jälkeen ministerille mahdollisuus kommentoida.

15.44 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Erinomaista keskustelua. Itsekin kannatan tietenkin savuttomuutta, se on terveydelle se parempi vaihtoehto. Kiinnitän kuitenkin huomiota muutamaan seikkaan hyvässä keskustelussa. Tässä on tullut ilmi näiden pakkausten houkuttelevuus. Muistuttaisin nyt kuitenkin edustajia, että tänä päivänä ne eivät todellakaan ole enää houkuttelevia. Niissä kuvataan kaiken maailman syöpäongelmia hyvin radikaalien kuvin, sydämkoneessa olevia ihmisiä. Ei niissä ole enää lännenhattu päässä olevia länkkäreitä niin kuin täällä ollaan saatu kuulla. Toivoisin, että edustajat perehtyisivät edes välttävästi aiheeseen, kun niistä keskustellaan. [Sheikki Laakso: Juuri näin!]

Olen myöskin huolissani siitä, että jonkun brändin merkki kielletään niin tupakkatuotteiden kuin alkoholinkin kanssa. Silloin ollaan menossa kyllä väärään suuntaan. Ja ihmetelen, jos kokoomus allekirjoittaa tällaisen todella voimakkaasti.

Mutta, kuten sanottua, niin valistuksella, terveyskasvatuksella on se kauas kantava, hyvä vaikutus savuttomuuteen.

Toki kannatan myöskin ajatusta, että parveketupakointi on erittäin ongelmallista, koska mielestäni myöskin jokaisen pitäisi saada elää savuttomassa olotilassa, jos haluaa. Mutta se myös tässä vähän nyt on ottanut korvaan, että täällä nyt niin kuin hyveposeerataan niillä lastenvaunuilla, vaikka jokaiselle aikuiselle tupakoitsijalle on selvää, että sinne ei mennä savuttamaan. Eli käytäisiin tätä keskustelua sinällään kiihkottomasti ja faktoihin perustuen. Siitä, että me lähdetään lainsäädännöllä määrittelemään esimerkiksi yleiset uimarannat savuttomiksi, herää kysymyksiä. Siis hyväksyn sen ja olen täysin samaa mieltä siitä, että kun me ollaan uimarannalla, jossa ihmiset ovat tiiviisti, siellä on lapsiperheitä ynnä muuta, niin ei siellä silloin savukkeita tarvita. Mutta jos minä menen esimerkiksi vaikka Yyteriin, Kalajoelle tai Lohtajan Vattajalle, jossa on kilometritolkulla rantaa, ja siellä joku sitten savuttaa siellä 500 metriä muista ihmisistä, niin onko hän sanktion alla. Eli ollaan hyvin tarkkoina, kun tehdään lainsäädäntöä, ettei tehdä siitä torsoa ja sellaista, jolle nauraa sitten varisinaan aidatkin.

Luotetaan myöskin suomalaisen ihmisen vastuullisuuteen ja tehdään yhdessä niitä pelisääntöjä, missä tupakoitsijat tupakoivat ja missä ei. En lähtisi niinkään lainsäädännöllä puuttumaan. Tässä kun keskustalta kuultiin juuri tämä lievä alkoholin kieltolain mukainen lähestyminen, niin en lähtisi kyllä ihan tässä keskustelussa vielä kieltolain linjalle. Toivon, että keskustan yleinen linja ei ole se. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Kiuru, olkaa hyvä, 4 minuuttia.

15.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Minä aloitan tästä Peltokankaan pohdinnasta, että mikä on tarkoituksenmukaista ja mikä ei. Kyllä tätä on jouduttu pohtimaan. Tämä työryhmähän teki todella monia ehdotuksia, ja ne ehdotukset ovat nimenomaan nyt pohjana sille, että me ollaan voitu tuoda tämä esitys tänne. Sen työryhmän työ oli minusta urauurtavaa, ja siellä tehtiin hyviä ehdotuksia.

No, esimerkki: Olisiko tähän kannattanut ottaa tupakointikielto taksitolpilla? Olisiko tähän kannattanut ottaa kielto joukkoliikennepysäkeillä? Työryhmä esitti tätä, mutta lain tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

koituksenmukaisuuden näkökulmasta hankaluudeksi tulee se, miten me määrittelemme taksitolpan. Siis mikä on se fyysinen tila, jossa kielto on päällä, ja missä kohtaa se loppuu? Tämä on ihan validi kysymys, ja tässä varmasti rajanvetoa eduskunnassa joudutaan tekemään siinä, millä tavalla nämä kieltoalueet määritellään. Ja tämä on isompi kysymys silloin, kun me pohditaan tällaista yksittäistä lainsäädäntöä, että mitä me voimme viedä lakiin ja kuinka tarkasti me voimme näitä tehdä. Se oli minusta ihan hyvä ehdotus, jos ajattelette joukkoliikennepysäkkejä tai taksitolppia. Kyllä savuttomuuteen pitäisi olla ihmisillä oikeus, mutta miten nämä rajataan sitten käytännön näkökulmasta? Siitä tulee se seuraava ongelma.

Kiinnitän sitten huomion myös edustaja Zyskowiezin pohdintaan tuossa pöntössä. Minusta tämä on iso ja tärkeä näkökulma, että kun me katsomme näitä ehdotuksia, niin ovatko nämä riittäviä. No, eivät nämä vielä ole. Työryhmään teki muutaman ehdotuksen, joilla on kansantaloudellisesti aika iso merkitys, ja nostan näistä muutaman esimerkin esiin.

Kun kansantaloutta katsotaan ja sen terveysvaikutuksia, niin monesti ajatellaan, että terveys ja talous eivät kävisi käsi kädessä, mutta tosiasiasa ne kyllä käyvät. Mitä isommin me pystymme tekemään fiksua terveystaloudellisia ratkaisuja, joilla me suojelemme ihmisten terveyttä ja välitämme siitä, niin kyllä sillä on iso kansantaloudellinen merkitys. Jos me ajattelemme terveystaloudellista, niin meidän lähtökohdan pitäisi olla koko hyvinvointipolitiikassa se, että sen sijasta, että me mietitään heti, miten me yksilötasolla toimitaan, niin kyllä se iso trendi on se, että mietitään yhteiskunnan tasolla, mitkä ovat ne vaikuttavat toimet, jotka eivät ole yksilöriippuvaisia. Ja tupakoinnin näkökulmasta tämä on se iso kantava voima.

Miten me varmistamme, että lapset ja nuoret eivät opi tupakoinnin mallia? Veroratkaisut ovat aivan varmasti yksi keino. Nuorella ihmisellä ei olisi varaa tupakoida. Sillä, mitä vaikutusta sillä on niihin suomalaisiin, jotka jo tupakoivat, on toki merkitystä — ja sillä, miten sitten veropolitiikassa sen vaikutukset lasketaan. Mutta lähtökohta on siis se, että meidän pitäisi pystyä keskustelemaan yhteiskunnassa näistä isoista kansantaloudellisista, koko kansakuntaa koskevista, asioista. Ja tähän liittyy se, voitaisiinko harkita esimerkiksi ikärajan nostoa 18 vuodesta 20:een. Se oli yksi tupakkaryhmän ehdotus. Näitä tämän tyyppisiä isoja kuvia on jouduttava pohtimaan.

Houkuttelevuuden vetovoiman näkökulmasta edustaja Zyskowiez pohti myös tätä asunto-osakeyhtiölain näkökulmaa, että riittääkö se. Aivan oikein, työryhmä esitti asunto-osakeyhtiölain muuttamista niin, että tupakointikiellosta parvekkeilla tai asukkaiden hallinnassa olevissa sisätiloissa voitaisiin päättää asunto-osakeyhtiön enemmistö päätöksellä. Itse kannatan tätä. Mutta se haaste on siinä, että tämä työryhmän esitys oli myös lausunto-kierröksellä ja oikeusministeriö lähetti lokakuussa 2020 lausunnoille arviointimuistion, jossa on arvioitu voimassa olevan asunto-osakeyhtiölain muutostarpeita. Ja oikeusministeriön arviointimuistiossa taas ehdotettiin, että tämän työryhmän ehdotuksen sijasta, jonka äsken kerroin ääneen, lainvalmistelun [Puhemies koputtaa] lähtökohdaksi pitäisi ottaa täällä nimenomaan asunto-osakeyhtiölain pykälistö, ja nyt tätä tehdään siellä. Mutta jos eduskunta katsoo, että tässä asiassa pitäisi toimia nopeammin, niin se on tietenkin eduskunnan käsissä. Haluan sanoa sen, että tätä valmistellaan nyt toisessa ministeriössä, mutta sen haasteena on se, että se ei tule koskemaan kaikkia asumismuotoja tässä suhteessa parveke-tupakoinnin näkökulmasta samalla tavalla, [Puhemies koputtaa] ja se saattaa olla eduskunnalle se kynnyskysymys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitokset. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakoh-
tien tultua käsitellyiksi.

Pahoittelut niille edustajille, jotka odottavat päivän muita aiheita. Käsittelimme tätä
asiakohtaa hieman pidempään, koska edellisessä mentiin nopeammin. — Nyt etiäpäin.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.52.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.07.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn
asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.07 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään käyty keskustelua
useista addiktiivisuutta synnyttävistä asioista, ja nyt meillä on tässä esillä tupakka ja tupak-
kaan liittyvään lainsäädäntöön tehtävät muutokset. Nämä kaikki hallituksen esitykset ovat
tässä suhteessa tärkeitä.

Täällä käytiin aikaisemmin vähän sellaista keskustelua, arvoisa puhemies, jossa jotkut
vähän aliarvioivat sitä, voidaanko näillä rajoittavilla toimilla, joita nyt ollaan suunniteltu,
aidosti enää vaikuttaa tupakoinnin vähenemiseen. Voi sanoa, että kaikki ne konstit, mitä
ollaan nyt viimeisinä vuosikymmeninä tehty, ovat itse asiassa johtaneet siihen, että tupa-
kointi on vähentynyt.

Minä kuulun jo sellaiseen ikäluokkaan, joka on elänyt yliopistovaiheensa siinä tilantees-
sa, että luentosaleissa ja myöskin seminaarityöskentelyssä on tupakoitu. 1970-luvulla näin
oli tilanne. Elokuvateattereissa tupakoitiin, julkisissa kulkuvälineissä, busseissa, oli ta-
kaosassa tupakointitilat, jotka tuntuvat tällä hetkellä arvioituna joltakin, mikä on äärim-
mäisen etäistä ja kaukaista, mutta silloin se oli reaalista, todellisuutta.

Eli kyllä, ja myöskin niillä toimilla, mitä kansainvälisesti on tehty. Tämä liittyy myös-
kin kokemuksiini Englannissa opiskelusta, eli Suomessa siinä vaiheessa, 70-luvulla, ei
enää yliopistolla tupakoitu vastaavalla tavalla, mutta Englannissa oli tämä tilanne. Enää
Britanniassakaan ei ole lainkaan tuo tilanne, vaan selkeästi sielläkin on menty tässäkin
eteenpäin niin kuin maailmalla yleensäkin.

Eli kaikki nämä toimet, joilla tupakointia saatetaan tavalla tai toisella vähemmän mie-
lekkääksi osaksi omaa tapakulttuuriamme, myöskin mainontaan liittyvät rajoitteet, ovat
palkitsevia ja tärkeitä, jotta päästäisiin tästä vihulaisesta eroon. Niin kuin monet lääkärit
ovat todenneet, jos joku nautintoaine olisi pitänyt maailmassa jäädä keksimättä, niin se on
tupakka. Sen terveystarvikkeet ovat niin suuret, että se kansanterveyden kannalta on ollut
aivan ongelmallista. Valtavan iso asia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Hoskonen.

17.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tupakkalakia muu-
tetaan ja tehdään sitkeästi ja sinnikkäästi sitä työtä, jolla tupakointi saadaan vähenemään.
Muistan ne ajat, niin kuin edustaja Kiljunen hyvin omassa puheenvuorossaan kuvasi, jol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

loin todellakin tupakoida sai melkein missä tahansa. Muistan kouluaikoina, kun linja-autolla kuljettiin silloin kouluun pitkiä matkoja, että siellä takapenkillä kyllä poltettiin estoit-ta tupakkaa ja haju levisi joka paikkaan. Ehkä se, että se tupakan haju oli kyllä niin vasten-mielinen, johtuu sitten siitä, että en ole ikinä, koskaan, tupakoinut, niin että se jäi sieltä nuoren miehen mieleen, ihan pikku poikana jo.

On hyvä, että tupakoinnin haitat tiedetään. Ne ovat kaikkien tiedossa. Kukaan ei var-maan voi sanoa, ettei tiennyt, jos jonkun sairauden, joka tupakasta johtuu, saa sitten myö-hemmin.

Tässäkin asiassa se perheiden ja kotien ja koulujen tekemä valistustyö olisi nyt kaikkein tärkeintä — ja on tärkeintä, varmasti on. Eliikkä kyllä kotona pitää vanhempien opettaa lap-sille tupakoinnin haitat, ja sitten tärkeintä kaikessa on esimerkkinä toimiminen. Jos vaatii vaikka nuorilta hyvää käytöstä ja itse käyttäytyy sopimattomasti, niin sitten se uskottavuus on sillä hetkellä mennyt. Sama on tupakka-asiassa: jos vanhemmat eivät polta, niin erittäin todennäköistä on myös, että lapsista ei tule tupakoivia. Tämän takia tehdään tämä pieni muutos, jossa näitä paketteja, tupakka-askeja, muutetaan tämmöisiksi tunnistamattoman näköisiksi kappaleiksi: mainokset poistuvat, ja sieltähän ne värikkäät kuvat häviävät. Ihan hyvä näin, uskoakseni sillä jotakin saavutetaan. Mutta edelleen olen valistuksen ja vapaa-ehtoisuuden tiellä, koska oikea tieto on se ainoa asia, jolla voidaan mennä eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousva-liokunnan on annettava lausunto.